

Ur *Den Kommunistiska Internationalen* N:o 5. (1921)

Clara Zetkin

Den internationella socialistiska kvinnorörelsen

Företal till ryska upplagan av "Riktlinjer för internationell kommunistisk kvinnorörelse"

För de kvinnliga ryska kamraterna torde några kapitel av föreliggande "Riktlinjer för internationell kommunistisk kvinnorörelse" synas överflödiga, omtuggade eller ohållbara, t. ex. utläggningarna av vår ställning till den borgerliga kvinnorörelsen och dess mål, kraven på kvinnornas fulla politiska, likställighet inför lagen och i verkligheten, fordringarna på utvidgat lagligt skydd för kvinnliga yrkesanställda, på kvinnornas rätt till yrkesutbildning, på samhällsmoderskapsvård, o. s. v. Våra kamrater måste betänka, att dessa Riktlinjer gäller icke blott för Ryssland utan för *hela* den kommunistiska internationella kvinnorörelsen.. Riktlinjerna måste därför innehålla betraktelser över sociala företeelser, som icke finnes för handen i Ryssland eller är utan betydelse för detta land, men vilka måste dryftas av kvinnliga kommunister i andra länder, där proletariatet ännu icke erövat Statsmakten eller upprättat sin sovjetala diktatur.

I Ryssland har t. ex. den borgerliga kvinnorörelsen aldrig spelat någon egentlig roll. Här var kampen för kvinnans fulla sociala och mänskliga likställighet redan från början en del av den revolutionära rörelsen och utkämpades gemensamt av revolutionärt sinnade män och kvinnor. Först såsom en "sönernas" kamp mot "fäderna", såsom en de ungas och liberalas kamp mot den gamla, konservativa generationen, som var bäraren och vaktaren av nedärvda fördomar och traditioner. Sedan såsom en de olika socialrevolutionära och socialistiska riktningarnas kamp mot tsarismen och dess förslavande yttringar och institutioner på områdena för politik, vetenskap, o. s. v. Slutligen såsom proletär klasskamp mot den gamle fienden, tsarismen, och den nye fienden, kapitalismen, som skapade förändrade former för utsugningen, de sociala orättvisorna och kvinnans förslavande, och som revolutionerade de bredaste lager av kvinnliga proletärer. Den borgerliga kvinnorörelsen har först efter 1905 års revolution fortplantat sig till Ryssland såsom en sjuklig avläggare av Västeuropas och Förenta Staternas borgerliga kvinnorörelse och har alltid härstädes varit en planta utan kraft och must.

Annat är förhållandet i Västeuropa. Här har den socialistiska kvinnorörelsen ända från dess början, i teori och praktik, ideologiskt och organisatoriskt, måst utveckla sig under kamp med den borgerliga kvinnorörelsen. Här måste den kommunistiska kvinnorörelsen ännu i dag kämpa med den borgerliga om det arbetande folkets yrkesanställda kvinnor och husmödrar. Denna gäller för länder sådana som Belgien, Frankrike, Schweiz, ni. fl., där kvinnorna ännu icke annat än på papperet uppnått sitt fulla politiska likaberättigande. Det gäller icke mindre för sådana länder, där kriget och revolutionen äntligen nedbrutit det starka motståndet av mångfaldigt slag mot införandet av allmän rösträtt för kvinnor. Ja, just i de länder, där detta år fallet, måste de kvinnliga kommunisterna mer än någonstädes dryfta kvinnorörelsens teori och praktik. Under denna revolutionära epok gynnas kvinnorrättens ideologier av alla borgerliga partier och myndigheter för att hindra, att det arbetande folkets kvinnor samlar sig under kommunismens banér till anstorm mot kapitalismen och dess stat. De kvinnorrättsliga uppfattningarna över vilka förr de borgerliga partierna av alla krafter skrek "mord!", anses i dag för stenar i den mur, mot vilken "bolsjevismens röda stormflod" skall brytas. För att nu blott taga ett exempel ur högen. Den allena saliggörande röstsedelns trollmakt prisas i alla tonarter för de tyska proletärkvinnorna och småbondeklassens kvinnor av samma slags folk, för vilka före den proletära revolutionen i november 1918 införandet av kvinnornas rösträtt var liktydigt

med preludierna till ragnarrök. Kvinnorörelsen skall tjäna till att inplanta och rotfästa den borgerliga demokratins övertro hos kvinnornas bredaste lager. Den plötsligt uppblommade kärleken till kvinnornas rättigheter avslöjar sig klart och tydligt såsom hat mot det revolutionära proletariats, rättigheter, såsom en yttring av fruktan för dess frihetskamp. Den kommer också alldeles utmärkt överens med upprätthållandet av mannens företrädesställning i del politiska och offentliga livet. Kvinnan får tillåtelse att i sin egenskap av väljerska kasta en röstsedel i valurnan och får, såsom vald, medbestämmanderätt i parlamentet. Men regering och förvaltning, allt vad som politiskt och socialt gör besluten levande, gör dem till kött och blod, det stannar i själva värdet i mannens händer. I alla land med kvinnlig rösträtt är de kvinnors antal obetydligt, ja försvinnande litet, som har någon sysselsättning i regerings- och förvaltningsorganen. Ju högre i uppgift och ansvarighet, vilket i den kapitalistiska staten för det mesta betyder lön och rang, desto sällsyntare den medarbetande kvinnan. När det gäller besättandet av en viktig post, så föredrages, där lika lämplighet och lika duglighet finnes för handen, i regel mannen, endast emedan han är man, såvida icke den konkurrerande kvinnan har att glädja sig åt synnerligen utmärkta sociala förbindelser och värksamt beskydd. I allmänhet måste kvinnan prestera mer arbete än mannen, om hon vill nå samma politiska och sociala värksamhetskrets som han. Endast inom de kommunala institutionerna och deras olika organ är läget gynnsammare för kvinnans medarbetarskap, och här har hon också lyckats visa sin fulla duglighet för det offentliga livet. Det är blott stadsfullmäktigekårens värksamhetsfält, som i flertalet stater är snävt begränsat och i högsta grad beroende av överordnade statsmakter.

Hur främmande, hur sällsamma, liksom från en annan värld, måste icke dessa förhållanden och de krav, som framspringer ur dem, förefalla de kvinnliga kamraterna i Ryssland! I Sovjetryssland inskränker sig icke kvinnornas likställighet till att välja och bli valda, till tal och resolutioner. På det offentliga livets alla områden, i alla sovjetala organ, från de lokala till de centrala, överallt medvärkar kvinnan. Värkställande och skapande kan hon sätta in sin kraft och sitt snille, sitt hjärtas glöd och hängivenhet på att låta ett nytt samhälleligt liv uppblomma, att göra ord till handling, att förkroppsliga idéer och krav till institutioner och åtgärder. Ja, ej nog härmed. I Sovjetryssland uppsökes, kallas, hedras, uppmuntras kvinnan såsom likaberättigad och med samma skyldigheter att medarbeta i alla samhällliga organ. I det kommunistiska Sovjetryssland gör sig kravet på upphävandet av de ekonomiska och sociala motsättningarna mellan man och kvinna gällande, konkurrensen mellan dem avlägsnas. Här är man klart medveten om, att kvinnor, uppfyllda av förståelse och hänförelse för den nya samhällsordningen, är oundgängliga såväl för Sovjetrysslands försvar vid fronten och i hemmet mot alla fiendliga makter som för uppbyggandet av den kommunistiska ekonomin och alla de samhällliga inrättningar, som uppstår på dess grundval.

Vartill behöver man då krav på omfattande, offentlig värksamhet för kvinnan i stater med sovjetal samhällsordning? Så kunde man fråga. Härpå är åtskilligt att svara. Först och främst, att dessa krav för det revolutionerade Sovjetryssland är av helt annan natur än för länder med kapitalistiskt herravälde. De är icke stridsrop för att tillkämpa kvinnan rätt till medarbetarskap på det offentliga och sociala livets alla områden, icke stridsförklaring mot alla de makter, som gör kvinnan denna hennes rätt stridig. De är i främsta rummet maningsrop till kvinnan själv att begagna sig av sin i Sovjetryssland obestridda rätt, att uppfostra och skola sig för det politiska utövandet av denna rätt. Dessa krav är också ett moraliskt stöd för giltigheten av kvinnornas rättigheter och för uppfyllandet av deras skyldigheter där, vare sig ännu kvarlevande, föråldrade fördomar mot det kvinnliga könet skulle, stick i stäv mot kommunismen och dess mål, vilja motsätta sig kvinnornas värksamhet. Dessutom gäller dessa krav för de framtida sovjetstater, som man får hoppas snart kommer att ansluta sig till den ryska arbetar- och bondestaten. Knappast i någon enda av dem torde de föråldrade fördomarna mot det

kvinnliga könet vara så ringa eller så hastigt och lätt kunna skjutas åt sidan, som fallet varit i Ryssland.

Även, fordringarna på skyddsåtgärder för arbeterskor, på social omvårdnad för moder och barn, på sociala institutioner för underlättandet av husmödrarnas arbete, o. s. v har för sovjetstater en helt annan karaktär än för länder, som ännu suckar under det kapitalistiska klassväldets piska. De är något mera än blott och bart skyddsinrättningar för kvinnan och det kommande släktet. De är något högre än det borgerliga samhällets reformer, avsedda att mildra proletärkvinnornas, fabriksarbeterskornas och alla andra arbetande kvinnors bördor och lidanden och komma dem att glömma sin plikt att kämpa mot kapitalismen. De är viktiga hörnstenar i en ny social samhällsordning, som ensamt förmår åstadkomma kvinnans verkliga och sanna emancipation, och som ensamt kan betrygga kvinnans åtnjutande av fulla mänskliga rättigheter, vilka fritt utvecklas och inriktas på solidaritet med samhället i sin helhet, och som är bundna endast genom denna solidaritet.

Våra ryska kvinnliga kamrater kommer helt säkert att bli åtskilligt förbluffade över de framställningar i Riktlinjerna, som handlar om den starka tendensen att uttränga de yrkesanställda kvinnorna ur alla värksamhetsområden och om den härigenom framkallade striden för kvinnans rätt till samhälleligt arbete, varvid denna rätt naturligtvis icke får tagas i den inskränkta bemärkelse, i vilken den tages av den borgerliga kvinnorörelsen. I motsats till de kapitalistiska staterna känner Sovjetryssland ej längre till någon arbetslöshet. Arbetsplikten för alla friska, normala, vuxna människor, är en av de högsta lagarna i eten proletära republiken. Här kan man, även om man ville, icke undvara kvinnan såsom arbeterska i fabriker, verkstäder, komitéer, skolor, sjukhus, kommunikationer, lantbruk, o. s. v., emedan alla länders förenade kontrarevolutionärer sliter männen från plogen och städet och tvingar dem till fronten. Men här visar man icke håller kvinnan på dörren såsom medarbeterska i ekonomi, förvaltning, skol- och hälsovårdsväsende. Den proletära revolutionen har ställt Ryssland inför väldiga uppgifter, som kan lösas blott i det fall, att samhällets kvinliga hälvt insiktsfullt och hängivet medvärkar. Hur annorlunda ser det icke ut i de länder, där den döende kapitalismen för spiran. Den kapitalistiska ekonomins stadigt framskridande upplösning förändrar karaktärsdragen, tendenserna hos denna ekonomi. Den kapitalism, som var stadd i utveckling, som var säker på sin kraft och sin makt, kapitalismen i sina ungdoms- och mannaår slet kvinnan från hemmet och familjen och piskade henne som lämpligt utsugningsobjekt in i den samhälleliga ekonomin, tvingade henne in på alla yrken och arbetsområden, som förut endast stått öppna för mannen. Denna kapitalism smulade sönder de utsugnas familjer och förvandlade familjens alla medlemmar till industriella, tributpliktiga slavar, vilkas inbördes konkurrens den utlöste för att höja sin profit. I industri, i handel och kommunikationer, överallt var kapitalismen i behov av kvinnorna såsom en billig och villig arbetskraft, som den kunde spela ut i smutskonkurrensen mot männen. Nu däremot i gubbålderns, i sammanbrottets dagar är kvinnorna de första, som stötes ut ur den kapitalistiska ekonomin, och förvärvslösa, brödlösa kastas tillbaka till hemmet, vars fyra väggar kapitalismen slagit i spillror, och vars hård den släckt. Men denna sakernas utveckling får ingalunda tillspetsa männens och kvinnornas forna konkurrenskamp om arbete och bröd. Den måste fastmer sluta kvinnorna och männen samman till gemensam kamp mot den gemensamma fienden, kapitalismen, till gemensam kamp för den gemensamma frälsaren, kommunismen, som öppnar porten och jämnar vägen för den politiska maktens erövring genom proletariatet.

Den reaktionära tendensen till kvinnornas utträngande ur det ekonomiska och kulturella värksamhetsområdet är ett svaghetsbevis hos den borgerliga samhällsordningen. Denna tendens bevisar, att den borgerliga samhällsordningen icke förmår lösa de problem, som vuxit fram ur del tillstånd, den själv skapat. Denna reaktionära tendens tillropar de kapitalistiska ländernas kvinnor:

Vaknen upp! Den tid är kommen, då edra bojor skall brista! Kommen till insikt, viljen, handlen, striden! Också ni måste taga del i det stora värket, då proletariatet med sin diktatur gravlägger kapitalismen. Edert värk må det också bli, när kommunismen reser sig triumferande.

CLARA ZETKIN

Innehållförteckning till tidskriften [Den Kommunistiska Internationalen](#)